

Opinia NRA do projektu nowelizacji Kpk - prawo zatrzymanego do pomocy prawnej z urzędu

- **Naczelna Rada Adwokacka pozytywnie opiniuje senacki projekt zmian w Kodeksie postępowania karnego, dotyczący zapewnienia zatrzymanemu prawa do skorzystania z pomocy prawnej z urzędu w przypadku wykonywania czynności procesowych lub dowodowych na etapie zatrzymania.**
- **Senacki projekt nowelizacji Kpk jest efektem petycji NRA w tej sprawie, złożonej przez adw. Przemysława Rosatiego, prezesa NRA, w maju 2021 r.**
- **Autorem opinii jest adw. Piotr Zemła, członek Zespołu ds. opiniowania i sporządzania projektów legislacyjnych w zakresie prawa karnego i postępowania karnego Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych.**

Projektowane zmiany będą realizować uprawnienie zatrzymanego, wynikające z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania, a także z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z 22 października 2013 w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności.

W aktualnym stanie prawnym w ramach krajowego porządku prawnego, prawa osoby zatrzymanej zasadniczo regulowane są w art. 245 kpk. Zgodnie z paragrafem 1 tego przepisu zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednio z nimi rozmowę; w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, zatrzymujący może zastrzec, że będzie przy niej obecny. W świetle paragrafu 2 przepis art. 517 j. paragraf 1 oraz przepisy wydane na podstawie art 517j paragraf 2 stosuje się odpowiednio. Stosownie do paragrafu 3 przepisy art. 261 stosuje się odpowiednio z tym, że zawiadomienie następuje na żądanie zatrzymanego.

W swojej opinii NRA przypomina, że zgodnie z dyrektywą 2013/48/UE, Państwa Członkowskie zobowiązane są zapewnić m.in.

- spotkanie podejrzanego lub oskarżonego z adwokatem (radcą prawnym) na osobności w tym przed przesłuchaniem przez uprawniony organ,
- udział adwokata (radcy prawnego) w przesłuchaniu (prawo do obecności i skutecznego działania adwokata).
- udział adwokata w okazaniu w celu rozpoznania, konfrontacji, eksperymentów procesowych polegających na odtworzeniu przebiegu przestępstwa.

Dyrektywa 2016/1919/UE nakazuje Państwom Członkowskim zapewnić udział adwokata (radcy prawnego) z urzędu, jeśli podejrzany czy oskarżony nie posiada wystarczających środków na pokrycie kosztów pomocy adwokata, gdy wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości.

Zdaniem NRA, żadna z wyżej wymienionych dyrektyw nie została w sposób prawidłowy implementowana do polskiego porządku prawnego. Dalsze utrzymywanie obecnego, krajowego stanu prawnego zmusza zatrzymanych (podejrzanych) do odwoływania się wypracowanej w prawie unijnym zasady bezpośredniego stosowania dyrektywy, co jednak - na początkowym etapie postępowania - jest w praktyce niewykonalne i nie podlega skutecznej kontroli sądowej.

Z żadnego przepisu kodeksu postępowania karnego nie wynika, z jakim wyprzedzeniem

ustanowiony obrońca (czy - przed ukonstytuowaniem się strony bierniej procesu karnego - adwokat czy radca prawny) powinien być zawiadamiany o planowanych czynnościach, w których może wziąć udział.

Projektowana nowelizacja ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, poprzez dodanie w art. 245 nowego § 4 i 5.

„§ 4. Jeżeli zatrzymany chce skorzystać z uprawnienia, o którym mowa w § 1, lub z jego udziałem mają być wykonywane czynności, o których mowa w § 5, a nie ma adwokata lub radcy prawnego ustanowionego z wyboru, przed przystąpieniem do czynności procesowych z udziałem tego zatrzymanego należy wyznaczyć mu adwokata lub radcę prawnego z urzędu. Przepis art. 78 stosuje się odpowiednio. Wyznaczenia adwokata lub radcy prawnego może dokonać prezes lub referendarz sądowy sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy.

§ 5. W przypadku wykonywania czynności procesowych lub dowodowych z udziałem zatrzymanego należy wykonać te czynności z udziałem adwokata lub radcy prawnego, w tym ustanowionego z urzędu.”

umożliwi - w opinii NRA, nie tylko zrealizowanie postanowień wspomnianych dyrektyw, ale również zapewni zatrzymanemu przysługujące mu prawo do obrony.

[\(czytaj opinię NRA\)](#)

[\(czytaj informację o petycji NRA\)](#)

**Opinia NRA
do projektu nowelizacji ustawy
Kodeks postępowania karnego**